

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญ

ในช่วงปีที่ผ่านมาประเทศไทยประสบกับปัญหาหลายๆ ด้านไม่ว่าจะเป็น อุทกภัย แผ่นดินไหว สึนามิ เป็นต้น ซึ่งส่งผลให้หลายครัวเรือนที่ประสบภัยได้รับความเสียหายในด้านทรัพย์สินเป็นจำนวนมาก อีกทั้งค่าครองชีพในปัจจุบันได้เพิ่มสูงขึ้นมากด้วยทำให้ประชาชนเดือดร้อนจากข้าวของแพง รวมทั้งพฤติกรรมกรรมการบริโภคทำให้ประชาชนจับจ่ายใช้สอยและเป็นหนี้สินกันมาก ผลที่เกิดขึ้นคือ การออมภาคครัวเรือนลดลงตรงข้ามกับการบริโภคที่เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มสินค้าคงทน เช่น โทรศัพท์มือถือ เครื่องใช้ไฟฟ้า รถยนต์ สำหรับรถยนต์นั้นปัจจุบันมีการซื้อเพิ่มมากขึ้นเนื่องจากรัฐบาลได้มีนโยบายรถคันแรก โดยเมื่อซื้อรถแล้วจะได้รับการคืนภาษีซึ่งมีจำนวนไม่เกิน 100,000 บาท ซึ่งเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนหันมาซื้อรถมากขึ้นนั่นเอง ส่วนหนึ่งเกิดจากการเข้าถึงแหล่งเงินกู้ยืมที่สะดวกขึ้น รวมทั้งมาตรการให้เครดิตสินเชื่อ เครดิตสินค้าที่ผ่อนปรนจูงใจให้มีการซื้อสินค้าเงินผ่อนในสารพัดรูปแบบ ประกอบกับการช่วยเหลือของภาครัฐเชิงสวัสดิการ เช่น โครงการประกันสุขภาพ ทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกมีความมั่นคงและปลอดภัยในชีวิตมากขึ้น มีผลให้ครัวเรือนมองข้ามความจำเป็นในการที่จะออมเงินไว้ใช้ยามฉุกเฉิน แต่หากเราออมเสียสละที่จะไม่ใช้จ่ายในวันนี้ โดยเลือกที่จะเก็บสะสมเงินจำนวนดังกล่าวให้เพิ่มพูนมากขึ้นสำหรับใช้จ่ายในวันหน้า ทำให้ทรัพย์สินและความมั่งคั่งเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งเงินที่ได้จากการออมมีประโยชน์มากมาย ถ้าพิจารณาในภาพใหญ่ ประเทศที่มีปริมาณเงินออมสูงจะมีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วสามารถนำเงินออมที่มีเป็นทุนในการพัฒนาประเทศ สร้างสาธารณูปโภคพื้นฐาน มีการจ้างงานประชาชนมีรายได้มีมาตรฐานการดำรงชีวิตที่ดี อีกทั้งบุคคลการออมมีประโยชน์ช่วยให้ชีวิตมีทางเลือกที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นเลือกที่จะซื้อทรัพย์สินที่มีมูลค่าสูง เลือกที่จะจัดการศึกษาที่ดีให้แก่บุตรหลาน เลือกที่จะมีชีวิตบั้นปลายภายหลังเกษียณอย่างมีความสุข(สมาคมนักวางแผนการเงินไทย, 2552) แต่การออมในประเทศไทยปัจจุบันนี้จะออมอยู่ที่คนเพียงบางกลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มคนที่มีฐานะ จึงไม่ใช่เรื่องง่ายที่จะสนับสนุนให้มีเงินออมในประเทศเพิ่มขึ้นและที่สำคัญครัวเรือนที่มีรายได้น้อยและหรือมีการศึกษาดำจะเป็นกลุ่มที่มีการ

ออมต่ำและมีปัญหาต่อการวางแผนการออมด้วย ประกอบกับค่าเงินแท้จริงหดตัวลงเนื่องจากอัตราเงินเฟ้อที่สูงขึ้นทำให้ราคาสินค้าเพิ่มขึ้นเกินกว่าการขยายตัวของรายได้ “การบริโภคนิยม” จึงมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นเกินกว่า “การออมนิยม” จะตามทัน ซึ่งถ้าไม่มีวินัยการออมที่ดี การเข้าถึงแหล่งเงินทุน ที่ง่ายจะย้อนกลับมาส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจกลายเป็นเข้าถึงแหล่งหนี้สินเพิ่ม(สหกรณ์ออมทรัพย์ กระทรวงการคลัง) ดังนั้นการออมจึงเป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับครัวเรือนไทยเป็นอย่างมาก เพราะไม่สามารถคาดเดาได้ว่าในอนาคตจะเกิดอะไรขึ้น การออมนอกจากจะมีความสำคัญต่อประชาชนในแง่ทำให้เกิดความมั่นคงในอนาคตแล้ว ยังมีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก เพราะช่วยสนับสนุน การลงทุนและการผลิตของประเทศ หากประเทศมีเงินออมและเงินลงทุนค่อนข้างสมดุล การลงทุนในประเทศก็ไม่ต้องอาศัยเงินทุนจากต่างประเทศมากนัก การแก้ปัญหาความไม่สมดุลของการออมและการลงทุนในประเทศ

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมารัฐบาลดำเนินนโยบายกระตุ้นการบริโภคของประชาชนเพื่อก่อให้เกิดการหมุนเวียนของเงินทุนในระบบเศรษฐกิจ ทำให้ประชาชนมีการใช้จ่ายที่เกินตัว ซื้อมือถือเพิ่มเพื่อขยับยั้งทำให้ประเทศขาดแคลนเงินออมก่อให้เกิดปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ และเกิดพฤติกรรมการใช้จ่ายที่เกินตัวจนเป็นนิสัยที่ยากจะแก้ไข ได้ปัญหาเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในปัจจุบันนี้กำลังรอการแก้ไขอย่างเร่งด่วน การปลุกฝังในด้านพฤติกรรมการใช้จ่ายที่ไม่ถูกต้อง ละเลยการออม ปัญหาเศรษฐกิจของประเทศในอนาคตก็คงไม่ได้รับการแก้ไข หรืออาจทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นก็ได้จากปัญหาดังกล่าวหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนได้พยายามรณรงค์ ให้ประชาชนเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคที่ฟุ่มเฟือยมาสร้างนิสัยการ ใช้จ่ายอย่างประหยัดลดการบริโภคที่ไม่จำเป็นลงและเก็บออมไว้ใช้ยามเดือดร้อนหรือเหลือเก็บไว้ใช้ในอนาคต เพื่อความมั่นคงของชีวิต

จากรายงานผลการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี 2553 พบว่าการออมเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนไทยในปี 2553 อยู่ที่ระดับ 5,653 บาทต่อครัวเรือนต่อเดือน เพิ่มสูงขึ้นเมื่อเทียบกับปี 2552 ที่ระดับ 4,698 บาทต่อครัวเรือนต่อเดือน โดยคิดเป็นอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 20.32 ในปี 2553 ดังแสดงในตารางที่ 1.1

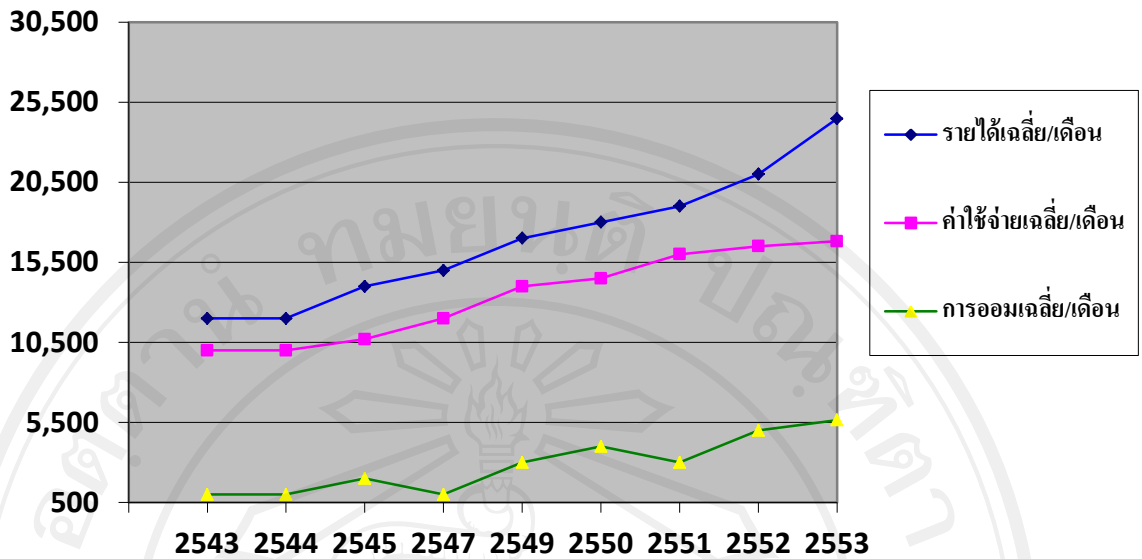
ตารางที่ 1.1 รายได้ ค่าใช้จ่ายและการออมเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนในประเทศไทย

(หน่วย: บาท)

	2549	2550	2551	2552	2553
รายได้ครัวเรือนเฉลี่ย/เดือน	17,787	18,660	19,782	20,903	22,472
อัตราการขยายตัว (%)	8.62	4.91	6.0	5.67	7.5
ค่าใช้จ่ายครัวเรือนเฉลี่ย/เดือน	14,311	14,500	15,353	16,205	16,819
อัตราการขยายตัว (%)	7.57	1.32	5.88	5.56	3.79
การออมครัวเรือนเฉลี่ย/เดือน	3,476	4,160	4,429	4,698	5,653
อัตราการขยายตัว (%)	13.19	19.68	6.47	6.07	20.32
สัดส่วนการออมครัวเรือนต่อรายได้ (%)	19.54	22.29	22.39	22.48	25.16

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

เมื่อพิจารณาจากรายได้และค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครัวเรือนต่อเดือนจะเห็นได้ว่า รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนต่อเดือนในปี 2553 อยู่ที่ระดับ 22,472 บาท เพิ่มขึ้นจากระดับ 20,903 บาท ในปี 2552 หรือมีการขยายตัวร้อยละ 7.5 ต่อปี ในขณะที่ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครัวเรือนต่อเดือนในปี 2553 อยู่ที่ระดับ 16,819 บาท เพิ่มขึ้นจากระดับ 16,205 บาท ในปี 2552 หรือขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.79 ต่อปี จากข้อมูลดังกล่าว ในปี 2553 เมื่อได้เปรียบเทียบอัตราการขยายตัวของค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน พบว่ามีอัตราการขยายตัวที่ต่ำกว่าอัตราการขยายตัวของรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน และส่งผลให้การออมเฉลี่ยต่อครัวเรือนต่อเดือนมีอัตราการขยายตัวเพิ่มมากขึ้นด้วยเช่นกัน ดังรูปที่ 1.1 (กานดา สิริพานิช และสุวรรณา อภัยบัณฑิตกุล, สำนักนโยบายการออมและการลงทุน)

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

รูปที่ 1.1 รายได้ ค่าใช้จ่าย และการออมเฉลี่ยต่อเดือนของครุฑเรือนในประเทศไทย

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการออมมีความสำคัญต่อครุฑเรือนไทยเป็นอย่างมาก ผู้จัดทำจึงได้สนใจที่ค้นคว้าศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมกรออม เพื่อทราบถึงพฤติกรรมและปัจจัยที่มีผลต่อการออม เพื่อที่หน่วยงานรัฐและเอกชนสามารถนำผลการศึกษาที่ได้ไปปรับแก้และส่งเสริมการออมให้กับครุฑเรือนให้มีพฤติกรรมที่รักการออมเพิ่มมากขึ้น เพื่อที่ว่าในอนาคตสามารถนำเงินออมที่ออมนั้นไปใช้ในยามจำเป็น และเป็นสัญญาณที่ดีว่าประเทศไทยมีระบบเศรษฐกิจและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ดีด้วย

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมกรออมของครุฑเรือนในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการออมของครุฑเรือนในประเทศไทย

1.3 ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

ทราบข้อมูลทั่วไปของพฤติกรรมการออม และปัจจัยที่มีผลต่อการออมครัวเรือนในประเทศไทย อีกทั้งหน่วยงานรัฐบาลและเอกชนสามารถนำผลการศึกษาค้นคว้าไปวิเคราะห์พฤติกรรมในการออมเพื่อให้ทราบแนวทางปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการออมที่ไม่ถูกต้องและยังช่วยส่งเสริมการออมในอนาคตได้

1.4 ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าจำกัดขอบเขตการศึกษาโดยจะศึกษาถึงข้อมูลทั่วไปของครัวเรือน เช่น รายได้ อายุ การศึกษา เป็นต้น รวมไปถึงจะศึกษาถึงพฤติกรรมการออม ปัจจัยที่มีผลต่อการออม ทั้งนี้ปัจจัยดังกล่าวเป็นปัจจัยด้านบุคคล รูปแบบของการออม มูลค่าการออมเงิน และวัตถุประสงค์ของการออม โดยข้อมูลที่ใช้จะเป็นข้อมูลเฉพาะครัวเรือนในประเทศไทย ซึ่งได้มาจากการออกแบบสอบถามโดยทางสำนักงานสถิติแห่งชาติเป็นผู้รวบรวมข้อมูลดังกล่าว ปีที่ใช้ทำการศึกษาคือปี 2553 มีจำนวน 5,500 ครัวเรือน

1.5 นิยามศัพท์

ครัวเรือน หมายถึง บุคคลทุกคนทั้งที่เกี่ยวข้องหรือไม่เกี่ยวข้องที่อาศัยอยู่ในบ้านเดียวกัน ครัวเรือนอาจจะประกอบด้วยบุคคลซึ่งไม่เกี่ยวข้องกันด้านสายเลือด แต่งงานหรืออยู่ด้วยกัน เช่น คู่รักที่ยังไม่ได้แต่งงาน เพื่อนที่อยู่ห้องเดียวกันจะเห็นว่าครอบครัวและครัวเรือนมีความหมายที่คล้ายคลึงกัน แต่ต่างกันตรงที่ว่าครัวเรือนนั้นประกอบด้วยบุคคลที่อาจจะเกี่ยวข้องกันหรือไม่ก็ได้ แต่สมาชิกภายในครอบครัวจะมีความสัมพันธ์และมีความเกี่ยวข้องกันด้านใดด้านหนึ่ง ลักษณะของครอบครัวมี 3 แบบ ดังนี้

- (1) กลุ่มครอบครัวสามีและภรรยา (Married couple) ประกอบด้วย สามีและภรรยาที่ยังไม่มีลูก
- (2) กลุ่มครอบครัวเดี่ยว (Nuclear family) เป็นครอบครัวที่ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก
- (3) ครอบครัวใหญ่หรือขยาย (Extended family) ประกอบด้วย ปู่ ย่า ตา ยาย พ่อแม่ ลูก ลุง ป้า น้า อา หลาน

การออม หมายถึง ส่วนต่างระหว่างรายได้และรายจ่ายที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาหนึ่ง หรือพูดง่ายๆ ก็คือ เงินรายได้ที่เหลือจากการใช้จ่ายแล้วนำมาเก็บสะสมทีละเล็กทีละน้อยให้พอกพูนเพิ่มขึ้นเมื่อเวลาผ่านไป

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved